

แนวทางการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษา
ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนปาเกะญอ ตำบลป่าเต็ง จังหวัดเพชรบุรี
**The Guidelines for Promotion Incentives for the Production of Local
Community Products: A Case Study of Pakoeyo Community
Products in Pa Deng Sub-district
of Phetchaburi Province**

วรพงศ์ แสงผัด,
บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ, ธนสิน จันทรเดช,
วรพร แสงขุนิล, จิราพร ไชยะ และ มณฑล โปแก้ว
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
**Worophong Sangpud,
Bampen Maitreesophon, Thanasin Janthadech,
Warapron Chusangnin, Chiraphon Chaiya and Monton Pokaew**
Stamford International University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Worophong.sangpud@stamford.edu

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวทางการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น ของชุมชนปาเกะญอ ตำบลป่าเต็ง จังหวัดเพชรบุรี ภายใต้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ซึ่งเป็นการทอผ้าแบบวิธีดั้งเดิม โดยใช้อุปกรณ์เครื่องทอขนาดเล็กเรียกว่า กี่เอน ปัจจุบันมีการพบเห็นการทอผ้าในลักษณะดังกล่าวได้น้อยมาก และการทอผ้าในรูปแบบดังกล่าวมีลวดลายที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชนฯ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหากมีการสร้างแนวทางการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการผลิต จะทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ครัวเรือนของชาวปาเกะญอ กลไกที่สำคัญคือ ต้องมีตลาดรองรับสินค้า เนื่องจากพื้นที่บ้านปาเกะญอค่อนข้างมีความลำบากในการเข้าสู่พื้นที่ แต่เป็นจุดขายที่ดีสำหรับ นักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หากต้องการให้ผลิตภัณฑ์สินค้าเหล่านี้ถูกกระจายสู่การรับรู้ และความสนใจของผู้คน จำเป็นอย่างยิ่งที่ ภาครัฐจะต้องเข้ามาหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์สินค้า ซึ่งจะเป็นลักษณะของร้านค้า หรือ ตลาดออนไลน์ ทั้ง 2 ส่วนถือเป็น กลไกสำคัญของการกระจายสินค้าได้ ดังนั้นในมุมมองของผู้ศึกษา จึงเห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นจะสร้างรายได้กลับคืนสู่ผู้ผลิต ตลาดรองรับสินค้าเป็นกลไกสำคัญมากที่จะสร้างและพัฒนารายได้กลับคืนชุมชนอย่างยั่งยืน

* วันที่รับบทความ : 15 มีนาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 31 มีนาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 7 เมษายน 2567

คำสำคัญ: แนวทางการสนับสนุน; แรงจูงใจ; การผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น; ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนปาเกะยอ

Abstract

This article aims to present guidelines for promoting incentives for the production of local community products. of the pakoeyo community, Pa Deng Subdistrict, Phetchaburi Province Under hand-woven fabric products which is the traditional way of weaving Using a small weaving device called a loom. At present, weaving in this manner is very rare. And weaving in this style has patterns that indicate the identity of the community. very well Therefore, the researcher sees that if guidelines are created to encourage production incentives, It will create income for the households of the pakoeyo. The important mechanism is There must be a market to support the product. Because the area of Ban pakoeyo is quite difficult to enter the area. But it is a good selling point for Tourists who like nature tourism If you want these products to be spread to awareness. and people's interests It is absolutely necessary that The government sector must come and find a market to support the product. Which will be in the form of a store or an online market. Both parts are considered important mechanisms for distributing products. Therefore, from the point of view of the student Therefore, it is seen that local community products will generate income back to the producers. The market for products is a very important mechanism to create and develop sustainable income back to the community.

Keywords: : Support Guidelines; Motivation; Production of Local Community Products; Pakoeyo community products

บทนำ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนเป็นแนวทางสำคัญ แนวทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ด้วยการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของกำลังคน ซึ่งในเป้าหมายที่ 3 คือการเพิ่มศักยภาพชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น ความตั้งใจดังกล่าวได้ถูกส่งต่อมายังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวในเมืองรอง ส่งเสริมแนวคิดการสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ผ่านตัวผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ทำให้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชนท้องถิ่นระดมหาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนท้องถิ่นขึ้น หลายชุมชนจึงเกิดการริเริ่มด้วยการค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่ตนเองเพื่อสู่ถึงความเป็นไปได้ที่จะนำมาประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นจัดจำหน่ายให้กับผู้คนที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนหา

แนวทางที่จะกระจายสินค้าเหล่านี้ไปขายตามตลาดสินค้าต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และ อีระพงษ์ ทศวัฒน์ (2562: 4766) กล่าวว่า ปัจจุบันหลายพื้นที่ในชุมชนท้องถิ่นมีการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในชุมชนสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น สร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามายังพื้นที่ และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนกลับไป ดังเช่นชุมชนท่าเสาอาน ตำบลท่าเสาอาน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีกระบวนการปรับตัวของชุมชนขึ้น ตั้งแต่การปรับปรุงสภาพชุมชนให้น่าอยู่ ทันสมัยขึ้น แต่เป็นความทันสมัยภายใต้อัตลักษณ์การเป็นชุมชนไทย-จีนอยู่คงเดิม และใช้วัฒนธรรมอาหาร ที่อยู่อาศัย พัฒนาเป็นจุดแข็ง จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวริมแม่น้ำบางปะกง และสร้างตลาดกระจายสินค้าของชุมชนที่เรียกว่า “ลานค้าชุมชน” ซึ่งสถานที่นั้นใช้ทรัพยากรและทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่ แล้วพัฒนาจากทุกภาคของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และประชาชน จนกลายเป็นกระบวนการหลังการปรับตัวของชุมชน ส่งผลให้ชุมชนท่าเสาอาน เป็นชุมชนท่องเที่ยว และจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นริมแม่น้ำบางปะกงที่โด่งดังติดอันดับต้นๆ ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจุบันกระแสการสร้างความร่วมมือซึ่งกันและกันของชุมชนท้องถิ่นเพื่อจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนให้กลายเป็นเส้นทางท่องเที่ยว เป็นผลให้เกิดแรงจูงใจของชาวบ้านที่คิดผนวกเอากิจกรรมการสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์กฤษฎี พลเลิศ และชาญ เดชอัสวณ (2064: 52) ที่ได้กล่าวถึงชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม ที่ได้ใช้ความสวยงามของวัฒนธรรมบ้านริมน้ำ ทำให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงความเป็นธรรมชาติได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันยังมีผลิตภัณฑ์ของชุมชนวางจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อหา ซึ่งทำให้ชุมชนได้รายได้จากการบริการต่างๆ ไปจนกระทั่งการขายผลิตภัณฑ์สินค้าของขึ้นชื่อในชุมชน

อย่างไรก็ดีปัจจัยสำคัญที่สุดคือความร่วมมือ และความตั้งใจของคนในชุมชน ที่จะร่วมกันสร้างกิจกรรมสร้างเหล่านี้ขึ้น ซึ่งต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจ และการสร้างภาพเชิงประจักษ์ว่าเมื่อพวกเขาได้ร่วมกันดำเนินการแล้ว ผลตอบแทนที่ได้คืออะไร หลายครั้งที่กลุ่มชุมชนพยายามที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน แต่ขาดการสนับสนุน หรือปัจจัยอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ หรือบริการของเขาจะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ทำให้ในที่สุดผลิตภัณฑ์เหล่านั้นกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอายุสั้น เกิดและสิ้นสุดอย่างรวดเร็ว คำถามที่สำคัญคือ อะไรคือสิ่งที่ทำให้คนในชุมชนมีแรงจูงใจที่จะผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น และให้มีความสำคัญว่าสิ่งนี้จะกลายเป็นรายได้ทางหนึ่งให้กับครัวเรือนในชุมชนท้องถิ่นของพวกเขาได้ ดังนั้นการสะท้อนความคิด ทศนคติ จากคนในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นส่วนหนึ่งให้เกิดการวิเคราะห์ หาเหตุและปัจจัยที่จะทำให้เกิด แรงจูงใจในการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่นได้

ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นในชุมชนปาเกะญอ ตำบลป่าเต็ง จังหวัดเพชรบุรี

ชุมชนบ้านปาเกะญอ อาศัยอยู่ในตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง มีเขตพื้นที่ติดต่อกับบ้านป่าละอู ของตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 2 พื้นที่ในอดีต-ปัจจุบัน มีประชากรอยู่รวมกัน 3 เชื้อสายด้วยกัน ได้แก่ กระเหรี่ยง กระหรั่ง และไทย กระเจาย อาศัยอยู่ทั้งบ้านป่าละอู และบ้านป่าเต็ง โดยในส่วนของพื้นที่ บ้านป่าเต็ง มีข้อมูลพบว่า มาจากในพื้นที่ที่มีป่าเต็งรังขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก คนพื้นที่ดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากระหรั่ง ออกเสียงภาษาไทยไม่ค่อยชัด เมื่อทางราชการมาสอบถามข้อมูลจึงเพี้ยนจากป่าเต็ง เป็นป่าเต็งมาจนถึงทุกวันนี้

การศึกษาลักษณะของชาว ปาเกะญอ ของบ้านป่าเต็งส่วนใหญ่ใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง และหาของป่าดำรงชีพ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่มีลักษณะที่เรียบง่าย มีการประกอบอาชีพตามแบบของชนเผ่าตนเอง และนอกจากนี้ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งชาวกระเหรี่ยง และกระหรั่ง ยังคงมีการอนุรักษ์และปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การประกอบอาชีพ การนับถือผู้นำเผ่าหรือผู้นำหมู่บ้าน การแสดงตามประเพณี และการจัดงานวันสำคัญของชนเผ่า (วัชรา สงมา, 2565: ออนไลน์) ในระยะเวลาต่อมาพื้นที่หมู่บ้านปาเกะญอ ตำบลป่าเต็ง ได้มีการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน อินทรีอาสา (บ้านปาเกะญอ) ในปี พ.ศ. 2548 มีนักเรียนจากในชุมชนชาวกระเหรี่ยงมาการศึกษาตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากการสอบถามผู้นำชุมชน พบข้อมูลที่น่าสนใจว่าเมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนหนึ่งจะไปซึ่งศึกษาต่อในโรงเรียนพื้นที่ใกล้เคียงในระดับมัธยมศึกษา และบางส่วนไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนต่อ กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนต่อจะหันมาประกอบอาชีพ เกษตรกรรมและรับจ้าง และส่วนหนึ่งได้รับการเรียนรู้จากการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น การทอผ้าแบบวิถีดั้งเดิม โดยใช้อุปกรณ์เครื่องทอขนาดเล็กเรียกว่า กี่เอน ลักษณะการทอผ้าแบบกี่ยี่เอนนี้ ผู้ทอจะต้องนั่งกับพื้น เหยียดขาขนานตรงไป ข้างหน้าทั้งสองข้าง มีสายคาด (สายคาดอาจทำด้วยแผ่นหนัง หรือผ้าที่ทบกันหลายๆ ชั้น หรือเชือกที่ผืนเป็นเกลียวให้แข็งแรง) ที่ผูกติดด้วยด้ายเส้นยืนคาดรัดโอบไปด้านหลังของเอน อีกด้านหนึ่งจะผูกมัดกับเสาเรือนหรือโคนต้นไม้ หรือหลักที่มีความแข็งแรงก็ได้ การทอด้วยกี่ยี่เอนจะใช้การขยับเคลื่อนตัวของผู้ทอบังคับเส้นด้าย ยืดให้ตึงหรือหย่อนได้ตามต้องการ ผ้าที่ทอด้วยกี่ยี่เอนจะมีขนาดผ้าหน้าแคบๆ ซึ่งมักเรียกกันว่า การทอผ้าแบบกระเหรี่ยง ศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ดังกล่าวจัดเป็นงานช่างฝีมือประเภทผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า ที่นิยมทำกันในชุมชนชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงแทบทุกหมู่บ้าน ถือเป็นศิลปะพื้นบ้านชนิดหนึ่ง โดยเครื่องทอผ้าแบบกี่ยี่เอนที่มีลักษณะพิเศษ สามารถเคลื่อนย้ายไปทอในที่ต่างๆได้อย่างสะดวก จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ทำให้ทราบว่า การทอผ้าในลักษณะดังกล่าวมีการทำมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย และได้ถ่ายทอดสืบต่อมา ซึ่งจากคำบอกเล่ากล่าวว่า กี่เอนก่อนทำจากไม้สักเพราะเป็นไม้เนื้ออ่อน ตัดแต่งเป็นรูปทรงง่าย ส่วนลวดลายผ้าทอนั้นก็มีเพียงไม่กี่ลาย เช่น ลายเมล็ดพืชทอง ลายดอกพริก ลายแมงมุมและลายหัวเต่า ในลักษณะของลวดลายมักมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังนิยมใช้ลูกเต๋อยปักตกแต่งบนผืนผ้าอย่าง

สวยงาม สำหรับวัตถุดิบหลักที่นำมาใช้ในการทอผ้าคือ ฝ้าย ทั้งนี้เพราะดูความขึ้นได้ง่าย ผู้สวมใส่จะรู้สึกเย็นสบายเหมาะกับอากาศเมืองร้อน อีกทั้งยังปลูกได้ทั่วไป นับเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ปะเกอะญอ ในพื้นที่ ตำบลป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 1 การขึ้นด้ายทอผ้าของชาวปาเกอะญอ ภาพที่ 2 การทอแบบกี่เอวของชาวปาเกอะญอ
ที่มา: ผู้ศึกษา

ดังนั้นจะพบว่าสำหรับกลุ่มชาวปาเกอะญอที่ไม่ได้ศึกษาต่อมักมีรูปแบบการประกอบอาชีพตามวิถีชีวิตพื้นถิ่นของตนเอง จากการสอบถามต่อพบว่า ผลิตภัณฑ์จะถูกผลิตออกมาได้แก่ ยาม เสื้อผ้า ผ้าพันคอ

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์สินค้าจากการทอผ้าชุมชนบ้านปาเกอะญอ ที่มา: ผู้ศึกษา

มีทั้งที่ผลิตไว้เพื่อใช้ในครัวเรือน และจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว และจำหน่ายให้กับบุคคลที่เข้ามาสนับสนุนสิ่งของบริจาคให้กับทางศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนอินทรีอาสา นอกจากนี้ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้ถูกนำไปแสดงในงานต่างๆ ของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองชาวกะเหรี่ยงปาเกะญอ ผู้ศึกษาเห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนนี้มีจุดเด่นโดยสอดคล้องกับวัฒนธรรมของพื้นที่ที่เป็นอยู่ ประกอบกับเป็นการสร้างรายได้จากการพึ่งตนเองซึ่งถือเป็นหลักคิดหนึ่งที่ตอบโจทย์ความต้องการของรัฐ และสังคมประเทศที่เน้นกระบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชนแต่ละหมู่บ้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ส่วนหนึ่งนั้นเพราะการเสริมสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐาน รวมถึงเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุมพร เอกวรรณัง และคณะ (2564: 31-39) ที่มีการศึกษา กรณีของการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นตามเอกลักษณ์ และธรรมชาติของพื้นที่ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งพบว่าด้วยสภาพพื้นที่ของตำบลบ้านส้อง ที่มีการเจริญเติบโตของต้นไม้กิมซุงเป็นจำนวนมาก ต่อมาจึงนำมาพัฒนาทำเป็นน้ำเฝ และได้จดทะเบียนเป็นสินค้า OTOP ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านส้อง เป็นสินค้าที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยชุมชนผนวกเอาจุดเด่นทางธรรมชาติที่สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยว กับผลิตภัณฑ์สินค้าที่ถูกสร้างขึ้นโดยชุมชนมาผสมผสานให้เกิดความน่าสนใจ เมื่อผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวนอกจากจะได้เสพธรรมชาติแล้ว ยังได้ของฝากตามเอกลักษณ์ของพื้นที่กลับไปด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงเท่ากับว่าชุมชนได้สร้างภาพการเชื่อมต่อการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นให้กลายเป็น ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจากการยกเอาผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรจากต้นไม้ที่เป็นพืชที่สามารถใช้ทุกส่วนมาแปรรูปเป็นสินค้านำไปสู่สินค้า OTOP จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ผู้บริโภค และเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพื่อการยกระดับและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน

เมื่อมองกลับมายังพื้นที่ชุมชนบ้านปาเกะญอ ตำบลป่าเต็ง จังหวัดเพชรบุรี ที่ผู้ศึกษามองว่า พื้นที่ชุมชน เป็นได้ทั้งพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพราะมีลำธาร ป่าไม้ ที่เหมาะกับผู้ที่ชอบท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และศึกษาวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น หากนำจุดแข็งดังกล่าว สร้างเรื่องราวที่ก่อให้เกิด อัตลักษณ์ของความเป็น ปาเกะญอ ผ่านผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามและมีการสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษรุ่นก่อน ความน่าสนใจดังกล่าวจะกลายเป็นมูลค่าให้เกิดการเลือกซื้อ สั่งซื้อ จากผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ชุมชน หากแต่ในมุมมองของผู้ศึกษาเห็นว่าเครื่องมือชิ้นสำคัญที่จะสร้างความได้เปรียบและเพิ่มโอกาสให้ผู้บริโภคเห็นสินค้าชุมชนเหล่านี้ ยังไม่มากพอที่จะทำให้เกิดกำลังซื้อจำนวนมากๆ ในตัวผลิตภัณฑ์สินค้า ซึ่งผู้ศึกษามองว่าหากสามารถทำให้เกิดความต้องการมากขึ้นจากตลาดภายนอก อาจมีผลให้เกิดแรงจูงใจกับชาวชุมชนปาเกะญอ ในการผลิตสินค้านี้ ส่งออกไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้กลับมายังครัวเรือน

การสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น

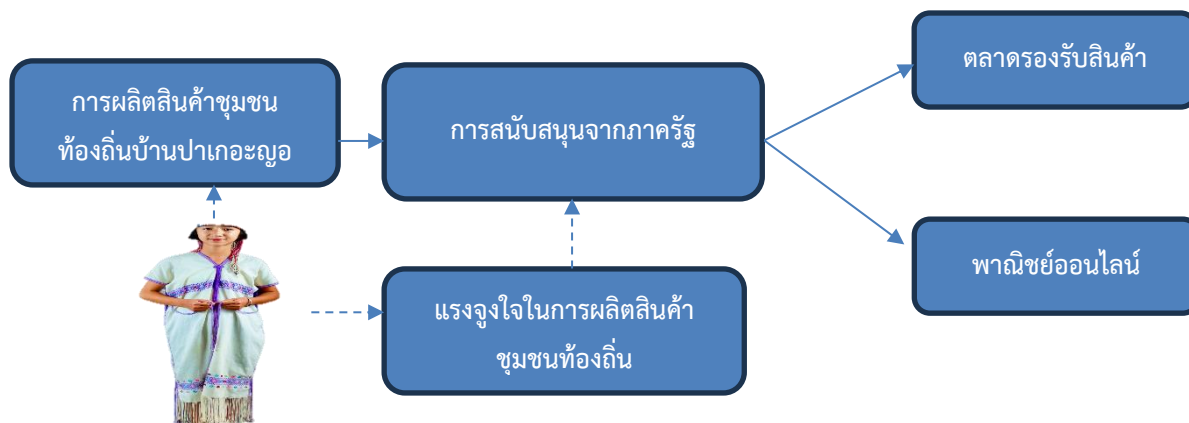
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว นั้น ส่งผลให้เกิดการแข่งขันสูงขึ้นระหว่างสินค้าที่ผลิตจากชุมชนกับสินค้าที่ผลิตจากเครื่องจักรอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนอาศัยการผลิตด้วยฝีมือคน และเป็นสินค้าที่ใช้เครื่องมือเฉพาะตัวในการผลิตจึงทำให้เกิดข้อเสียเปรียบในทางการผลิตหากเปรียบเทียบกับสินค้าที่มาจากภาคอุตสาหกรรมที่สามารถผลิตได้ครั้งละจำนวนมากมาก ซึ่งจะสัมพันธ์กับราคาสินค้า สินค้าที่ผลิตด้วยมือจะมีราคาที่แพงกว่าและผลิตได้น้อยกว่า ในทางกลับกันสินค้าที่ผลิตจากภาคอุตสาหกรรมจะผลิตได้ครั้งจำนวนมาก และมีต้นทุนที่ถูกกว่า ซึ่งการจะทำให้สินค้าชุมชนอยู่รอดจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดดเด่น อีกทั้งการผลิตสินค้าจากชุมชนจำเป็นต้องพิจารณาพร้อมกับปัจจัยอื่นที่หลากหลาย ทั้งกระแสนิยม เอกลักษณ์ ความสะดวกในการซื้อหา ต้นทุนการผลิต แหล่งกระจายสินค้า ฯลฯ เมื่อพิจารณาข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้น และนำมาวิเคราะห์ในผลิตภัณฑ์สินค้าผ้าทอมือของชุมชนบ้านปาเกะญอ ผู้เขียนเห็นว่าประเด็นของ เอกลักษณ์สินค้านั้นค่อนข้างมีความชัดเจนในลักษณะลายผ้า และรูปแบบการทักทอ แต่ปัญหาที่ผู้ศึกษาเห็นว่าส่งผลต่อแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเหล่านี้จากชุมชนฯ คือ พื้นที่ของหมู่บ้านปาเกะญอเป็นพื้นที่ห่างไกล เดินทางได้ไม่สะดวกเท่าที่ควร ระบบไฟฟ้าไม่รองรับ จึงเป็นปัญหาหลักในการส่งต่อและกระจายสินค้าไปสู่แหล่งอื่นๆ ในขณะเดียวกันรูปแบบการผลิตสินค้าที่เกิดขึ้นจากการผลิตด้วยมือค่อนข้างมีข้อจำกัดด้านเวลา เพราะไม่สามารถผลิตได้ครั้งละมากๆ จึงไม่สามารถกำหนดปริมาณสินค้าได้แน่นอน ประการต่อมา คือรูปแบบ หรือจำนวนสินค้าที่ออกมาจำหน่ายมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ขาดความหลากหลาย ซึ่งมีผลต่อความสนใจของนักท่องเที่ยวที่จะหาซื้อเป็นของฝาก หรือของที่ระลึก ประการสำคัญสุดท้ายคือ การขาดตลาดรับซื้อ หรือตลาดในการจำหน่าย อย่างชัดเจน ซึ่งเหตุผลนี้ ถือเป็นส่วนสำคัญของแรงจูงใจในการผลิตสินค้า นั้นเพราะว่า หากขาดตลาดรับซื้อที่ชัดเจน ชาวบ้านปาเกะญอจะเกิดความรู้สึกว่า ผลิตแล้วจะขายให้กับใคร? ใครจะรับซื้อ? ซึ่งเมื่อชาวปาเกะญอที่เป็นผู้ผลิตไม่เห็นว่าจะสามารถสร้างรายได้กลับมายังครัวเรือนได้ชัดเจน การผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่นเหล่านี้จะขาดความต่อเนื่อง แต่หากสามารถทำให้ผลิตภัณฑ์สินค้าเหล่านี้มีตลาดรับซื้อที่ชัดเจน ในมุมมองของผู้ศึกษาเห็นว่าสิ่งนั้นจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจกับชาวบ้านปาเกะญอ หันมาผลิตผ้าทอมือ เพื่อส่งจัดจำหน่าย และกลายเป็นรายได้ทางหนึ่งให้กับครัวเรือน

ดังนั้นการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ที่ควรดำเนินการเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้สินค้าชุมชนท้องถิ่นกระจายไปจะผู้สนใจได้ คือ การหาตลาดรับซื้อ หรือเป็นตลาดรับซื้อผลิตภัณฑ์ที่ถูกผลิตขึ้นจากชุมชนท้องถิ่น การมีตลาดรับซื้อในผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นนั้นนอกจากจะเป็นช่องทางสร้างรายได้ให้กับชุมชนผู้ผลิตแล้ว ยังเป็นส่วนช่วยให้เกิดการผลักดันรูปแบบใหม่ของสินค้าให้เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้เทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มต่างๆ ควรเข้ามามีบทบาทในทางการตลาด ที่จะอนุเคราะห์ให้เหล่าผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นได้มีช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งถือเป็นการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าชุมชนอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2564: 216-217) ได้กล่าวว่าหน่วยงานภาครัฐควรเป็นส่วนสนับสนุนใน

การหาตลาดรองรับการจำหน่าย หรือรับซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าจากชุมชนท้องถิ่น หรือสถาบันการศึกษาเป็น ศูนย์กลางในการสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันซื้อขายผลิตภัณฑ์ออนไลน์การสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ เป็นต้น รวมถึงสอดคล้องกับ ญัตติพงษ์ ศรีใจวงศ์, ศรวิทย์ สมสวัสดิ์ และ สุวิทย์ นามบุญเรือง (2563: 48) ที่เห็นว่า การมีตลาดรองรับกับผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่องและผลกำไรที่จะเข้าสู่ผู้ผลิตที่เป็นชาวบ้านในชุมชน โดยภาครัฐควรเป็นหน่วยงานสำคัญในการหาตลาดให้กับชาวบ้านผู้ผลิต รวมถึงสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการสินค้าชุมชนขึ้นมา เพื่อให้เกิดการกระจายสินค้าไปที่ต่างๆ รวมถึงควรนำ เทคโนโลยีมาใช้เพิ่มมีการขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย ทันสมัย การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายจะสามารถเพิ่มโอกาสในด้านการผลิต

สรุป

จากศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านป่าเกะฮูมีจุดเด่นในด้านการมี วัฒนธรรม เอกลักษณ์ชุมชน ที่จะคงอยู่และสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ ทำให้พื้นที่ชุมชนบ้านป่าเกะฮูสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบการท่องเที่ยวสไตล์แคมป์ปิ้งได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันยังพบว่าชาวชุมชนป่าเกะฮูยังมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนท้องถิ่นที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของตนเอง คือการทอผ้าแบบชาวกะเหรี่ยงที่ใช้รูปแบบ “การทอผ้าแบบกี่เอว” ซึ่งหาดูยากในยุคสมัยปัจจุบัน โดยการทอผ้าแบบนี้มีทั้งที่ทอเพื่อจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ และทอเพื่อใช้งานเอง ออกมาในรูปแบบต่างๆ ทั้งแบบ เสื้อผ้า กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าถุง และจากความน่าสนใจเรื่องของการทอผ้ากี่เอว ที่ผู้ศึกษาเห็นว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถที่จะสร้างรายได้กับชาวบ้านในชุมชนได้อย่างต่อเนื่องแต่กลับพบว่า ผลิตภัณฑ์นั้นจัดจำหน่ายได้ในจำนวนไม่มากนัก จึงเห็นว่ากลไกที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวถูกกระจายออกไปจัดจำหน่ายในที่ต่างๆ เพื่อเป็นรายได้เข้ามายังชุมชนนั้นต้องอาศัยตลาดรองรับ โดยควรให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการหาตลาดรับสินค้า ซึ่งสิ่งนี้จะกลายเป็นแรงจูงใจที่ดีให้กับชาวบ้านชุมชนป่าเกะฮู ผลิตและพัฒนาสินค้าทอมือออกสู่ตลาด โดยผู้ศึกษาได้จัดทำเป็นแนวทางตามรูปต่อไปนี้ 3

รูปที่ 3 แนวทางการสนับสนุนให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่น

ที่มา: ผู้ศึกษา

จากภาพทำจะพบว่าผู้ศึกษาให้ความสนใจในประเด็นของการหาตลาดรองรับทั้งในรูปแบบตลาดทั่วไป อาทิ ร้านค้าของฝาก รวมถึงพื้นที่งานแสดงสินค้าของหน่วยงานราชการ และส่วนต่อขยายคือพื้นที่ตลาดออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าการค้าในโลกออนไลน์กลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญให้เกิดรายได้ย้อนกลับเข้าสู่ตัวผู้ผลิตเป็นอย่างมาก ส่วนหนึ่งเกิดการใช้ตัวแสดงในโลกออนไลน์ในการโปรโมทสินค้า หรือใช้เพจของหน่วยงานต่างๆ ที่จะทำให้การสนับสนุนในสินค้า ซึ่งในมุมมองของผู้ศึกษาเห็นว่า หากหน่วยงานภาครัฐ และสถานศึกษา รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่จะทำให้หน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือการกระจายให้เกิดการรับรู้ในสังคมออนไลน์มากขึ้นอาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดตลาดรองรับผลิตสินค้าชุมชนท้องถิ่นของชาวปาเกะญอได้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2564). ปัญหาการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาเพื่อการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาหมู่บ้านด้านเกวียน ตำบลโชคชัย อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 15 (3), 208-218.
- ณัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์, ศรวิทย์ สมสวัสดิ์ และ สุวิทย์ นามบุญเรือง. (2563). การศึกษาปัญหาการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น‘มิดพริ้ว’: กรณีศึกษา หมู่บ้านขามแดง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดลำปาง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 7 (11), 47-72.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และ ชีระพงษ์ ทศวัฒน์. (2562). กระบวนการปรับตัวของชุมชนท่าเสาอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 6 (10), 4754-4768.
- พงศ์กฤษฎี พลเลิศ และชาญ เดชอ้วน. (2564). ภาพและความหมายเชิงสัญลักษณ์ท้องถิ่นผ่านสินค้าวัฒนธรรมของชุมชน ตลาดน้ำคลองลัดมะยม. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร*. 6 (2), 51-62.
- วัชรมา สงมา. (2565). เส้นทางสู่บ้านมั่นคง “คนป่าแดง” อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี จากที่อยู่อาศัยสู่คุณภาพชีวิต-เศรษฐกิจชุมชน “ชิมกาแฟอินทรีย์-ทุเรียนหมอนทองรสดีที่ป่าแดง”. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.thaipost.net/public-relations-news/354810/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่13 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุมาพร เอกวรรณ, ปิยวรรณ แสงเผือก, วิษระสองศรี, วุฒินันท์ หนูไย และ ธัญรัตน์ ยิ่งเกตุรา. (2564). การพัฒนาศักยภาพการยกระดับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผ้าไหม วิสาหกิจชุมชนพอด้มีสุขเพื่อสร้างรายได้ของชุมชนสู่ระดับประเทศ ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารภูมิโนเวศพัฒนาอย่างยั่งยืน*. 2 (1), 31-40.